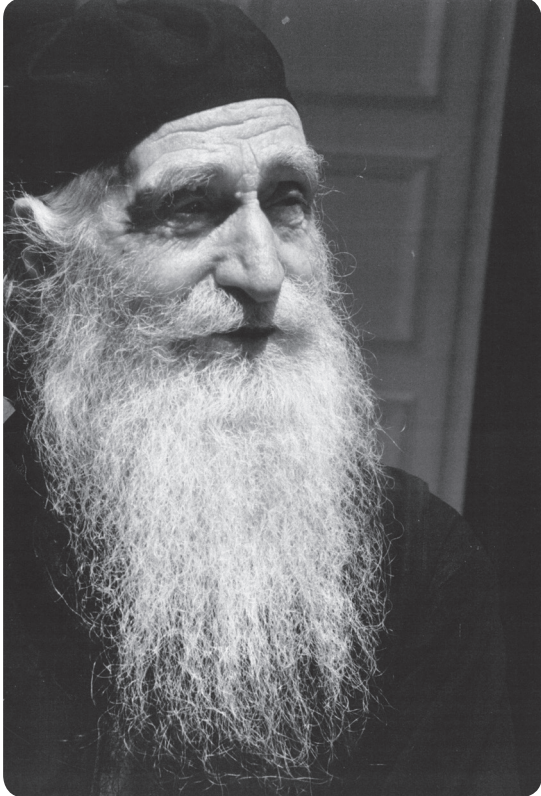

STAREȚUL
DIONISIE

CUVINTE DIN
SFÂNTUL MUNTE
ATHOS

PROLOGUL MĂNĂSTIRII VATOPEDI

Cartea pe care o aveți în mâini este o carte despre Bătrânul Dionisie de la Colciu. Un Bătrân din Sfântul Munte, din muntele rugăciunii, muntele pocăinței, muntele lacrimilor, muntele nevoinței, din muntele în care domnește chipul Maicii Domnului. Din muntele în care, așa cum spunea cineva, nu se naște nimeni, ci unde oamenii vin să moară; să moară păcatului, patimilor, poftelor, ambițiilor și tulburărilor lumii acesteia înșelătoare, pentru a urca acolo unde se întrezărește slava lumii ce va să fie, a Împărăției lui Dumnezeu.

De fiecare dată când se dau la iveală mărturii despre Părinți îmbunătățiți contemporani ne bucurăm cu prisosință. Astfel de mărturii sânt sprijin și tărie pentru fiecare creștin, dar mai ales pentru noi, monahii vremurilor celor din urmă; ni le dăruiește Dumnezeu ca să ne arate că oameni asemenea nouă, care au trăit în același veac al răutății, păcatului și neputinței firii omenești, au ajuns la măsura sfințeniei. Ne bucură acum cu atât mai mult editarea cuvintelor de folos ale Părintelui Dionisie de la Colciu, care văd astfel pentru prima dată lumina tiparului, căci pe Părintele l-am cunoscut personal, eu și mulți monahi din mănăstirea noastră, și am fost cu toții mângâiați, pentru mai mulți ani, de prezența lui într'una din chiliile ce aparțin de Lavra Vatope-

diului. După trecerea sa în ceata cuvioșilor din ceruri, a venit ceasul ca *mărgăritarul de mult preț*¹ să fie dat întregii adunări a Bisericii și harul vorbelor sale să se pogoare în inimile tuturor celor care se vor apleca asupra paginilor de față cu smerenie și pricepere duhovnicească.

Bătrânul Dionisie a venit în Sfântul Munte în 1926 la vârsta de 17 ani. Viața călugărească i-a fost însoțită dintru început de sărăcie, strâmtorare, osteneli și ispite, într'o măsură pe care cu greu ne-am putea-o închipui astăzi. În chilia închinată Sfântului Gheorghe din Schitul Colciu s'a strămutat în 1937 și, până la trecerea sa la Domnul, pentru aproape șaptezeci de ani, a stat cu răbdare și dor de isihie într'o încăpere smerită de numai cinci metri pătrați. Acolo, însă, l-a cunoscut pe Hristos și a înțeles fără de tăgadă că, așa cum spunea Gheron Iosif Isihastul, la capătul răbdării, atunci când încetează orice mângâiere omească, în inimă se pogoră dulceața mângâierii dumnezeiești.

Bătrânul nu era un om învățat, dar avea multă cunoștință duhovnicească, sau altfel spus, gustase din harul Duhului Sfânt. Cuvintele lui erau simple, așa cum de altfel era el însuși, însă atunci când vorbea, cel care *are urechi să auză*² era încredințat într'un chip tainic că prin el vorbește întreaga tradiție a Bisericii. I s'ar fi potrivit vorbele Sfântului Apostol Pavel: *Și cuvântul meu și propoveduirea mea nu era întru înduplecătoarele cuvinte ale omeneștii înțelepciuni, ci întru arătarea Duhului și a puterii, ca credința voastră să nu fie întru înțelepciunea oamenilor, ci întru puterea lui Dumnezeu.*³

1 Matei 13:46 (citatele scripturistice au fost date potrivit ediției Sfântului Sinod din 1914, cu unele îndreptări și uniformizări tacite ale textului). (n.red.)

2 Matei 11:15

3 Corinteni 2:4-5

Părintele odihnea pe oricine îi bătea la ușa chiliei. Români, Greci, Ruși, Bulgari sau oameni veniți din cele mai neașteptate colțuri ale lumii, mireni sau călugări, primeau răspunsuri la întrebări existențiale, erau sfătuiți, ajutați să-și cunoască adâncurile inimii, își găseau liniștea. Bătrânul nu se aseamăna unui înțelept al „lumii acesteia” și nu avea propriu-zis o „învățătură”; vorbea după nevoia fiecăruia. Însă așa cum l-am cunoscut și l-am înțeles noi, ne-au rămas în inimă trei lucruri pe care, fie prin vorbă, fie prin viețuirea sa, le punea cu delicatețe înaintea celor care veneau către el însetați să audă *graiuri de viață vécinică*;⁴ cele trei sânt: ascultarea, răbdarea în necazuri și cugetul smerit.

Părintele Dionisie ne vorbea, deci, despre ascultare. Ascultarea monahului nu e disciplină ori rânduială seacă, și nici supunere militărească. Chintesența nevoinței lui este să încerce să pătrundă și să-și însușească duhul Starețului, știind că numai așa, tăindu-și voia proprie și făcând voia Părintelui său duhovnicesc, va afla de fapt voia lui Dumnezeu. După cum ne spunea deseori Bătrânul, atunci când a venit de foarte tânăr în Sfântul Munte, a învățat să primească întotdeauna cuvântul Starețului ca pe un cuvânt al lui Dumnezeu, fără să-l iscodească sau să-l pună la îndoială. Ucenicind întru acest chip al viețuirii călugărești, a ajuns să simtă atâta plinătate în lăuntruul său, încât toată viața sa nu a cerut nimic pentru sine; pentru că întotdeauna se simțea împlinit. Și, într’adevăr, Părintele Dionisie era o mărturie vie a roadelor duhovnicești ale ascultării: un om cu harul lui Dumnezeu, o prezență a Sfântului Duh; îi sărutai mâna și răspândeai bună mireasmă; îl priveai și vedeai pe chipul său

4 Iov 6:68.

pace lăuntrică și nădejde; te apropiai de el și erai covârșit de bucurie. Și înțelegeai că adevărata bucurie nu ține de lucrurile din afară, nici nu e o stare psihologică, ci un fapt pur duhovnicesc, lăuntric, la care omul ajunge atâta timp cât trăiește în ascultare viața Duhului Sfânt. Ne vorbea, apoi, Părintele de răbdarea în necazuri. Omul care l-a iubit pe Dumnezeu, iubește să-I îmbrățișeze și Crucea. Sfântul Apostol Pável spune: *Cu Hristos împreună m'am răstignit, și nu mai visez eu, ci viiază întru mine Hristos*⁵. Așadar pentru a-l dobândi pe Hristos în lăuntru nostru, trebuie neapărat să trecem prin Cruce. De aceea oamenii îmbunătățiți, care trăiesc harul Duhului Sfânt și au o comuniune neîncetată cu Dumnezeu, nu cârtesc oricâte necazuri ar întâlni, nu se neliniștesc, nu se mânie, pentru că în toate, după cuvântul Avvei Pimen, *aruncă vina asupra lor și așteaptă ispită până la capătul vieții*. Părintele Dionisie a trecut și el prin multe ispite, de tot felul, în fața cărora sufletul său delicat s'ar fi frânt, dacă nu l-ar fi avut cu adevărat în inimă pe Hristos. Și tocmai pentru că era un om cu viață duhovnicească, care trăise călugăria cu multă acrivie, Dumnezeu i-a dăruit să îmbrățișeze mai mult Crucea Sa: a îngăduit ca, înainte de moarte, pentru aproape zece ani, să fie orb. Îmi spunea adeseori: „Pentru mine toate sânt întuneric.” Era deci un om care nu putea vedea lumina naturală, dar se împărtășea neîncetat de lumina nezidită și, fiind luminat de Duhul Sfânt, știa că această încercare a nevederii este de fapt o binecuvântare dumnezeiască.

Înainte de toate, însă, Bătrânul ne vorbea de smerenie. Și aceasta cred că era esența ipostasului său duhovnicesc, lecția

5 Galateni 2:20

cea mai însemnată pe care ne-a dat-o tuturor celor care l-am iubit și l-am respectat.

Astăzi lumea întreagă e mișcată de mândrie și de egocentrism, iar smerenia e socotită de mulți lipsă de adaptare sau complex de inferioritate. Temei al fiecărei fapte ne stă trufașul „eu” și din cauza lui nu putem spori, nu putem iubi și nu ne găsim odihna. Hristos ne descrie limpede calea tămăduirii: *Învățați de la mine, că sânt blând și smerit cu inima, și veți afla odihnă sufletelor voastre.*⁶

După cum în viața fiecărui om există lucruri pe care le aude și nu le uită niciodată, așa îmi aduc și eu aminte de un cuvânt al Bătrânului Dionisie, un cuvânt simplu, dar puternic și cu miez: *Cugetul smerit este temelie întregii vieți de nevoință. Oricâte lucruri bune ai face, fără cuget smerit toate sânt zadarnice.* Smerenia este veșmântul dumnezeirii, așa cum spune Sfântul Isaác Sirul. Când omul se înveșmântează cu ea, simte înlăuntrul său odihnă, iar odihna sufletească, așa cum o înțelege Sfinții Părinți, nu e nici calm psihologic, nici o stare romantic-sentimentală, ci buna alcătuire a puterilor lăuntrice duhovnicești ale omului de către harul Duhului Sfânt. În fața Părintelui Dionisie aveai încredințarea că „știe” și trăiește acest lucru. Toate în ființa sa „respirau” smerita cugetare: chipul luminos, zâmbetul cald, vorba blândă și sfătoasă, delicatețea, hazul și simplitatea, felul în care își ascundea nevoința și lucrarea călugărească, într'un cuvânt noblețea sa duhovnicească. Rar mi-a fost dat să văd un om mai nobil ca Părintele Dionisie.

Ucenicii Bătrânului, care editează această carte, au ales nu să scrie ei înșiși despre Părinte ci să-l lase pe acesta să ne vor-

6 Matei 11:29

bească, așa cum a făcut-o neostenit, de-a lungul atâtor ani, cu toți cei care căutau la chilia sa cuvânt de folos. Cititorul care se așteaptă să găsească în paginile care urmează meșteșug retoric, argumente originale sau cuvinte ale înțelepciunii omenești, va fi dezamăgit. Ca orice Bătrân autentic, Părintele Dionisie nu spune ceva nou, pe care să nu-l fi spus și Sfinții Părinți. Și nici măcar nu îl spune într'un chip „seducător” după măsură omească. Dar cuvintele sale au mai multă putere decât tratate întregi de teologie, pentru că sânt trăite, sânt născute din sudoarea și lacrimile nevoinței, lucru cu adevărat rar la oamenii de azi, fie ei mireni sau monahi. Cel care va pune la inimă cuvintele acestea și se va strădui să le urmeze va avea numai de câștigat; va înțelege că dincolo de simplitatea lor se ascunde Calea, Adevărul și Viața, Hristos Însuși, pogorât în inima unui Bătrân frumos din Sfântul Munte.

Vatopedi, 2008

La Praznicul Sfântului Mare

Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir

Efrem Arhimandritul —

Igumenul Sfintei Mari

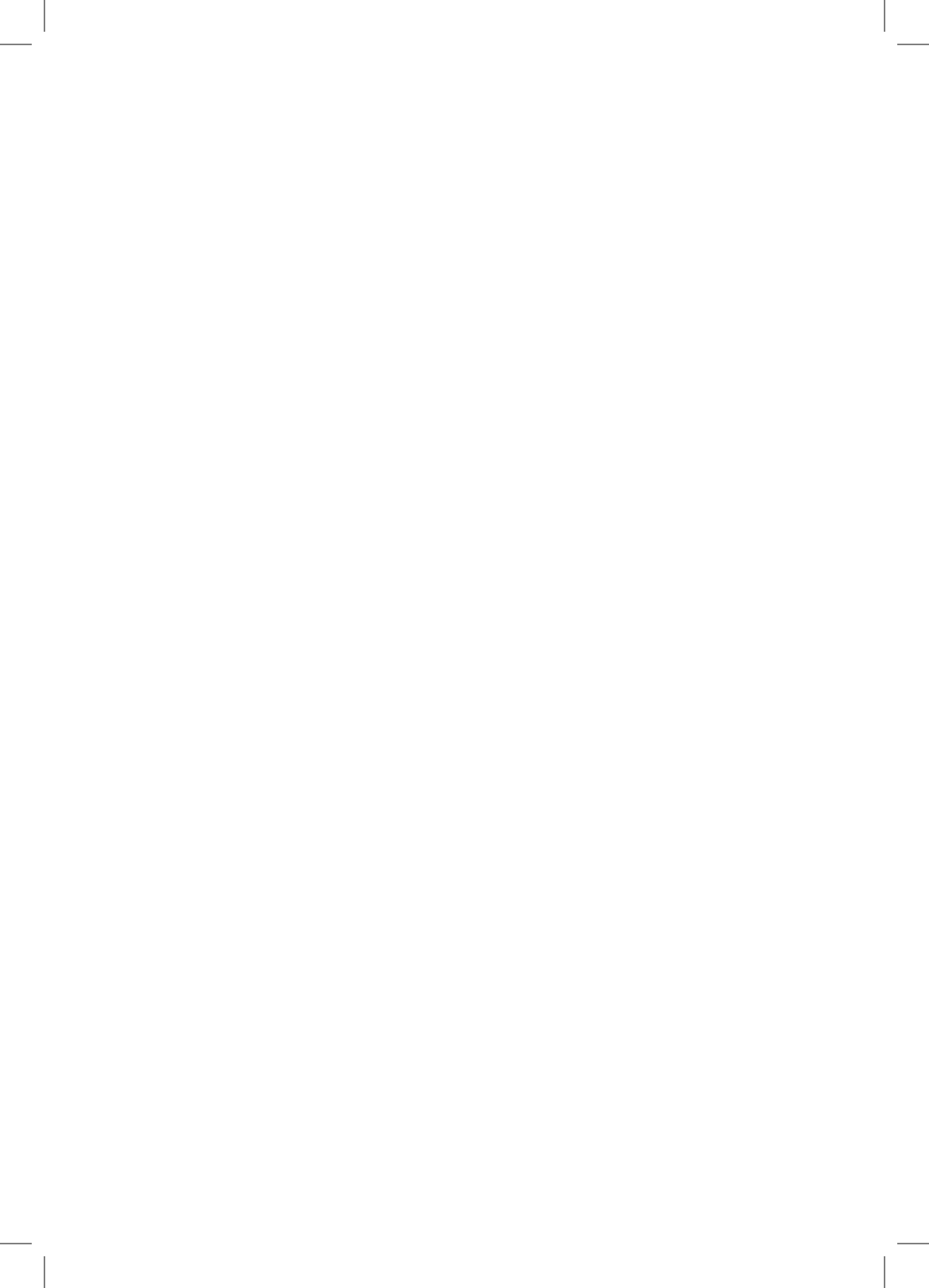
Mănăstiri Vatopedi

Sfântul Munte

CUPRINS

PAGINA 7	PROLOGUL MĂNĂSTIRII VATOPEDI
PAGINA 13	PROLOGUL UCENICILOR STAREȚULUI DIONISIE
PAGINA 18	NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI
PAGINA 22	SCURTĂ BIOGRAFIE
PAGINA 28	DRAGOSTEA
PAGINA 34	MIRENII
PAGINA 58	MODERNISM
PAGINA 66	ORTODOXIE
PAGINA 114	ECUMENISM
PAGINA 130	PATIMI
PAGINA 136	PREOȚIA

PAGINA 154	TINERII
PAGINA 164	POSTUL
PAGINA 170	SPOVEDANIE ȘI IMPĂRTĂȘANIE
PAGINA 192	RUGĂCIUNEA MINȚII
PAGINA 228	DESPRE ROMÂNI ȘI ROMÂNIA
PAGINA 233	PAGINI DE JURNAL (I)
PAGINA 260	DIVERSE
PAGINA 266	PRIMA SUTĂ DE CAPETE ALE BĂTRÂNULUI DIONISIE

COLOFON

Redactor/ Radu Hagi
Concept grafic/ Andreea Mihaiu
Tipar/ Artprint
Editura Predania/ București
www.predania.ro

distribuție/ Supergraph
telefon/ 021 320 6119
978-606-8195-40-7

PREDANIA